

Ο Άγιος Σάββας ο Βηματάρης

/ [Πεμπτουσία](#)

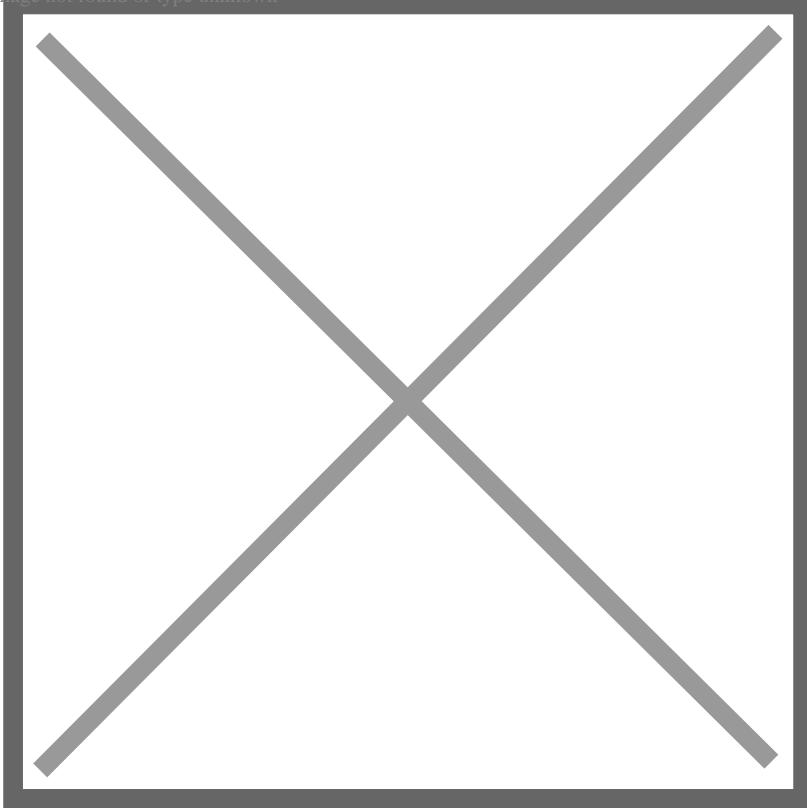
Ο όσιος αυτός έζησε στη μονή Βατοπαιδίου. Ήταν ιεροδιάκονος και είχε το διακόνημα του βηματάρη, δηλαδή του διακονητή του ιερού Βήματος. Τον 10ο αιώνα, σε επιδρομή Αράβων στη μονή, ο Σάββας πρόλαβε και έκρυψε την εικόνα της Παναγίας της Βηματάρισσας ή Κτιτόρισσας στο πηγάδι του ιερού Βήματος, μαζί με τον σταυρό του Μεγάλου Κωνσταντίνου, τοποθετώντας μπροστά τους αναμμένη λαμπάδα. Ο Σάββας αιχμαλωτίσθηκε και μεταφέρθηκε στην Κρήτη. Όταν μετά εβδομήντα έτη απελευθερώθηκε και επέστρεψε υπέργηρος στη μονή, υπέδειξε στον ηγούμενο Νικόλαο να ανοίξουν το πηγάδι, όπου βρήκαν θαυμαστά την εικόνα της Παναγίας και τον σταυρό να στέκουν όρθια πάνω στο νερό και την λαμπάδα αναμμένη.

Κατά μία άλλη διήγηση, μετά την επιδρομή των Αρά-βων, η μονή ερημώθηκε, «έως ου ήλθασιν από την Αδριανούπολιν Αθανάσιος, Νικόλαος και Αντώνιος, οίτινες είχασιν πόθον να γένουν Καλόγεροι, και εβάστα καθ'ένας τρεις χιλιάδες φλωρία, και με ταύτα ανακαίνισαν το Μοναστήριον, και γενόμενοι Καλόγεροι ετελείωσαν εκεί θεαρέστως πολιτευόμενοι. Εις δε τας ημέρας του Βασιλέως Νικηφόρου, όστις έκτισε την Λαύραν, έστειλε πολλήν αρμάδα να πολεμήσουν την Κρήτην, και νικήσαντες οι χριστιανοί με την θείαν βοήθειαν, τους μεν βαρβάρους εφόνευσαν, τους δε αιχμαλώτους Χριστιανούς ηλευθέρωσαν, και εξόχως τον Βηματάρην του Βατοπεδίου, όστις ήλθεν πάλιν εις το μοναστήριον, και βλέπωντας τους αδελφούς δεν εγνώριζε τινά απ' εκείνους όπου ήξευρε· πλην έβαλεν εις όλους μετάνοιαν, και τους ανήγγειλε την υπόθεσιν πώς έκρυψεν εις το πηγάδι του Βήματος το τίμιον ξύλον του Σταυρού και την αγίαν εικόνα της Θεοτόκου, οπού ωνόμαζον Κτιτόρισσαν.

Τότε ανοίξαντες το πηγάδι, είδασι την εικόνα και τον Σταυρόν, και εστέκοντο (ω του θαύματος) επάνω εις το νερόν όρθια, και η λαμπάδα ανημμένη ακόμη, οπού ήσαν περασμένοι τόσοι χρόνοι. Τότε οι Μοναχοί ιδόντες τοιούτον παράδοξον εξέστησαν και ἐλεγον όλοι, το, «Κύριε ελέησον»· και ευγάνοντές τα απ' εκεί, τα έβαλαν εις τον τόπο τους· ἔκτοτε δε καθ' εκάστην Δευτέραν ημέραν της εβδομάδος, μετά τον εσπερινόν, εκτελείται επίσημος παράκλησις της Θεοτόκου,

εις ανάμνησιν της ευτυχεστάτης ευρέσεως της αγίας ταύτης εικόνος και την εποιούσαν δηλαδή την Τρίτην επίσημος Λειτουργία εντός του Καθολικού, μετά Κολύβων, και έν τη τραπέζη υψούται, ώς έθος, και το ύψωμα της Παναγίας. Ή δε τοιαύτη τακτική και αδιάκοπος εορταστική ανάμνησις, εις παρέλευσιν εννέα αιώνων, μαρτυρεί και επιβεβαιού την αλήθειαν του γεγονότος τούτου, του βαθέως εγκεχαραγμένου ἐν ταῖς παραδόσεσι της Ιεράς του Βατοπεδίου Μονῆς...

Image not found or type unknown.

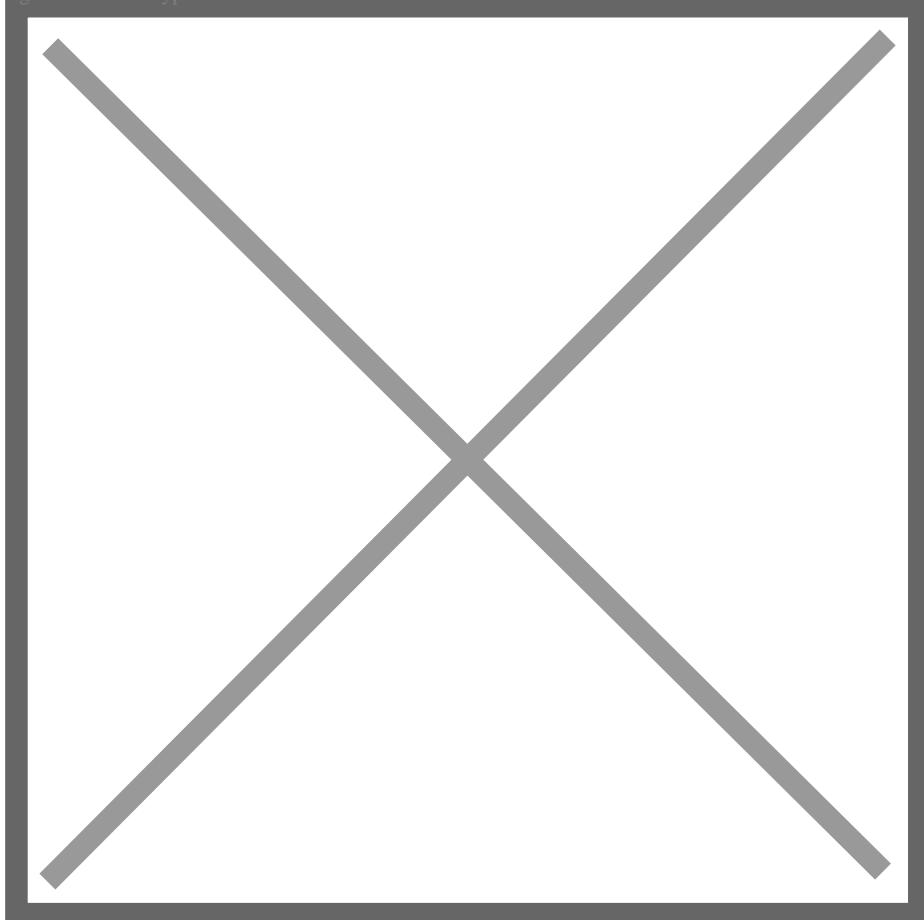

«Η λαμπάς δε αύτη η τότε καιομένη ευρεθείσα, μέχρι της σήμερον καίεται ακοιμήτως ἐν τω δεξιώ μέρει ενώπιον της αγίας εικόνος της Θεομήτορος, διότι προσθέτοντες οι Μοναχοί πάντοτε κηρόν, τοιουτοτρόπως διατηρούσιν αυτήν από γενεάς εις γενεάν, ώστε αναμφιβόλως θέλει διαρκέσει ἐώς ὅτου ίσταται και η ιδία αύτη Μονή· ο δε ἀνω ειρημένος Βηματάρης, ὅστις ἡτον Ιεροδιάκονος, ἔμεινε πάλιν εἰς το διακόνημά του· καὶ ζήσας ολίγας ημέρας ζωήν υπερθαύμαστον, απήλθεν εις Βασιλείαν ουράνιον. Η Αγία αύτη εικών ευρίσκεται τα νυν ἐντός του Καθολικού Ναού ἐν τη ἀνω καθέδρᾳ· ο δε Σταυρός, ώς έθος, ὅπισθεν της Αγίας Τραπέζης. Περί του Σταυρού τούτου λέγουσιν, ὅτι ο Μέγας Κωνσταντίνος ο Ισαπόστολος εποίησεν αυτόν κατά τον τύπον του Σταυρού, του ἐν ουρανῷ οφθέντος αυτῷ, ὅθεν καὶ λέγεται Σταυρός του Βασιλέως Κωνσταντίνου. Ή δε Κτιτορική Εικών της Υπεραγίας Θεοτόκου ονομάζεται ενταύθα καὶ “Βηματάρισσα”».

Κατά τον Γ. Σμυρνάκη η επιδρομή των Αράβων στη μονή και η αιχμαλωσία του ιεροδιακόνου Σάββα ἐγινε το ἔτος 892. Το δε πηγάδι, πού κρύφθηκε η εικόνα

«κατά τον επιζώντα Τυπικάρην της Μονής Ιάκωβον, εκατοντούτην ώς έγγιστα (1902), υπάρχει κάτωθεν του ερμαρίου, του ευρισκομένου ἐν δεξιᾷ των εισιόντι ἐκ τῆς ωραί-ας Πύλης· Είναι δε επιπεπωματισμένον διά πλακός και επικεχρισμένον, ἀνωθεν του οποίου ετοποθετήθη το ερμάριον, εν ω απόκεινται διάφορα ἀμφια».

Image not found or type unknown

Ο Άγιος Σάββας ο Βηματάρης. Λεπτομέρεια από σύγχρονη χρυσοκέντητη ποδέα με την παράσταση των κτιτόρων οσίων Νικολάου, Αθανασίου και Αντωνίου και Σάββα του Βηματάρη να εξάγουν την εικόνα της Παναγίας της Βηματάρισσας από το πηγάδι

Σε αντίγραφο της θαυματουργής εικόνας της Βηματάρισσας του 1856, στο παρεκκλήσι της μονής του Αγίου Δημητρίου, υπάρχει επίγραμμα του Δωροθέου Ευελπίδου Βατοπαιιδινού, του μετέπειτα μητροπολίτου Κορυτσάς:

«Εφ' υδάτων ιδρυμένος ην ό θρόνος σου Κυρία!

Λαμπαδοφεγγής και όλος ἐν λαμπρότητι τελεία,

“Οτε πένθιμοι ημέραι κατεκάλυπτον την θέαν

Της επιφανούς Μονής Σου Βατοπαίδου την ωραίαν.

Αλλ' επήλθεν ή λαμπρότης με το πλήρωμα των χρόνων.

Της Μονής Σου, και ανέβης εις τον πρότερον Σου θρόνον,

Ίνα ταύτην διϊθύνης Ευλογούσα έν τοσούτω

Άπαντας τους προσκυνούντας το αντίτυπον Σου τούτο,

Το ζωγραφησθέν δαπάνη Γρηγορίου Αρχιθύτου,

Ω τας χάριτας παρέχεις πλούτου Σου του άειρρύτου

Τω ,αων' κατά μήνα Ιανουάριον. Δια χειρος Ματθαίου».

Στην πρωτότυπη εικόνα της Βηματάρισσας υπάρχει χρυσό πουκάμισο του 1690 με την επιγραφή: «Νικόλαος Χρυσοχόος εκ χώρας Νικολίτης ἐπι ἔτους ,αχψ́».

Για τον όσιο ιεροδιάκονο Σάββα τον Βηματάρη και τη θαυματουργό εικόνα της Βηματάρισσας υπάρχουν πολλές αναφορές με μικρές παραλλαγές. Συντιμάται μετά των Βατοπαιδινών αγίων και αναφέρεται στην ακολουθία της εικόνας της Βηματάρισσας. Εορτάζεται την Τρίτη της Διακαινησίμου.

πηγή: Μοναχού Μωϋσέως Αγιορείτου, Βατοπαιδινό Συναξάρι, Έκδοσις Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος, 2007